

Meade spoguļteleskopi

Kopš **2005. gada** uz Astronomisko torni interesentus veda arī muzeja darbinieki. Tieši muzejs **2007. gadā** iegādājās modernu, elektroniski vadāmu teleskopu **Meade** ar spoguļa diametru 20 cm un fokusa attālumu 200 cm.

Latvijas Universitātes Muzeja vadītā **2024./2025. gada** novērojumu sezona noslēdzās ar rekordlielu apmeklētāju skaitu — **914**.

2025./2026. gada demonstrējumu sezona tiks uzsākta ar jaunu, jaudīgāku Meade firmas teleskopu (spoguļa diametrs 25,4 cm, fokusa attālums 250 cm).

Teleskops iegādāts sadarbībā ar Latvijas Universitātes fondu un **pateicoties 109 ziedotājiem**.

Novērojumi Astronomiskajā tornī notiek tikai **skaidrā laikā** no oktobra sākuma līdz marta beigām.

*Meade teleskops
Astronomiskajā tornī,
2017. gads. Foto: Gunta Vilka*

*Astronoms Vitālijs Kuzmovs pie
jaunā Meade teleskopa,
2025. gads. Foto: Vitālijs Kuzmovs*

Pieteikšanās demonstrējumiem pa tālruni **67034033** vai aizpildot apmeklējuma reģistrācijas formu muzeja **vietnē**:

Latvijas Universitātes Muzejs, 2025
Gunta Vilka, Ilgonis Vilks, 2025
Jekaterina Kirejeva, dizains, 2025

Latvijas Universitātes fonds un Latvijas Universitātes Muzejs izsaka pateicību un atzinību visiem 109 atbalstītājiem par ziedojumiem Astronomiskā torņa teleskopa iegādei.

Ziedot Latvijas Universitātes atbalstam:

MUZEJS

TELESKOPI LŪKOJAS ZVAIGZNĒS VIRS RĪGAS

Ieskats visu Astronomiskā torņa teleskopu darba mūžā

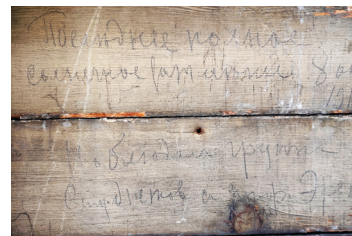
Mēdlera teleskops

Drīz pēc Rīgas Politehnikuma galvenā korpusa celtniecības pabeigšanas tā Astronomiskajā tornī studentu un pasniedzēju vajadzībām tika uzstādīts **Mēdlera teleskops**. To izgatavoja vācu optiķis **Jozefs Fraunhofers** (lēcu objektīva diametrs 9,7 cm, fokusa attālums 137 cm) un 19. gadsimta 30. gados ar šo instrumentu astronoms **Johans Heinrihs Mēdlers** veica novērojumus Berlīnē.

Vēlāk no Mēdlera savā īpašumā to ieguva Latvijas Universitātes priekštecis — Rīgas Politehnikums. Ar teleskopu regulāri veica novērojumus astronomijas profesors **Aleksandrs Beks**.

*Viktors Ērenfeihls pie
Mēdlera teleskopa
Astronomiskajā tornī.
Foto: LU Muzeja krājums*

*Uzraksts par Saules aptumsuma
novērošanu uz Astronomiskā
torņa sienas. Foto: Gunta Vilka*

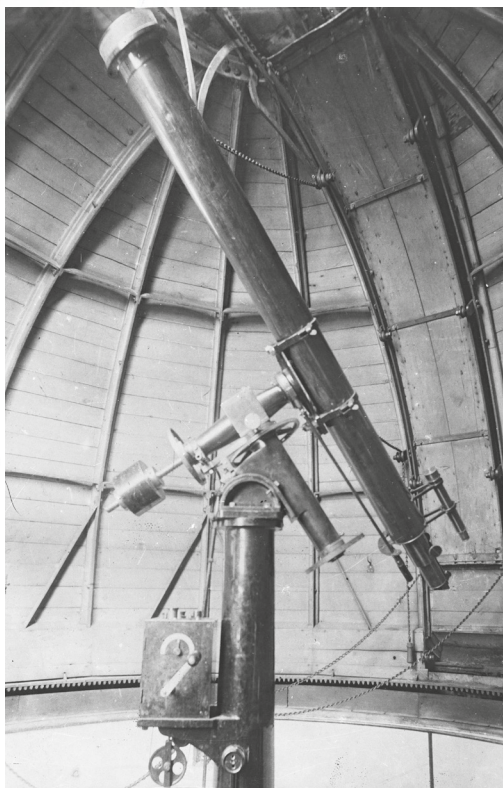
Kopš **1897. gada** Astronomisko torni pārzināja profesors **Viktors Ērenfeihls**, par ko liecina arī uz sienas atrastais uzraksts, ka **1914. gadā** viņš kopā ar studentiem novērojis pilnu Saules aptumsumu.

Pirmā pasaules kara laikā teleskopu aizveda uz Krieviju un tas netika atgūts.

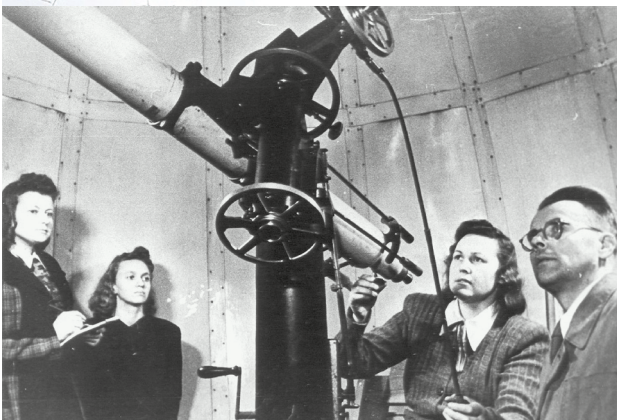
Heides teleskops

Pēc Latvijas Universitātes dibināšanas **1919. gadā** Astronomiskajā tornī bija nepieciešams jauns instruments, par kuru kļuva vācu uzņēmumā *Gustav Heyde Dresden* izgatavotais lēcu teleskops (*objektīva diametrs 11 cm, fokusa attālums 165 cm*).

1910. gadā to iegādājās ārsts **Kārlis Žiglevics**, kam Slokā bija neliela observatorija, bet Pirmā pasaules kara laikā observatoriju nopostīja un **1921. gadā** K. Žiglevics pārdeva teleskopu Latvijas Universitātei. Astronomiskās observatorijas direktors **Alfrēds Žaggers** izmantoja teleskopu studentu apmācībai.

Heides teleskops Astronomiskajā tornī 20. gadsimta 20. gados.
Foto: LU Muzeja krājums

Pasniedzējs un studentes pie Heides teleskopa, 1950. gads. Foto: LU Muzeja krājums

Arī pēc Otrā pasaules kara Heides teleskopā raudzījās studenti, bet lielākoties tas kalpoja debess spīdekļu demonstrēšanai.

Pēc 1961. gada demonstrācijas apsīka un teleskops vienkārši stāvēja Astronomiskajā tornī, zaudējis gan objektīvu, gan okulāru.

Teleskops Micar un Kārkliņa teleskops

1986. gadā Astronomiskais tornis piedzīvoja atdzimšanu un turpmāk darbojās kā publiskā observatorija. Tornī tika uzstādīts jauns, PSRS ražots spoguļteleskops **Micar**, (*spoguļa diametrs 11 cm, fokusa attālums 80 cm*).

1986. gada vasarā astronoma Ilgoņa Vilka pirmais uzdevums, sākot darbu universitātes Astronomiskajā observatorijā, bija atjaunot torņa darbību. Tika noņemts vecais Heides teleskops un uzmontēts jaunais Micar. Demonstrējumus veica entuziasti no Latvijas Astronomijas biedrības.

1995. gadā astronomijas amatieris **Juris Kārkliņš** uzdāvināja Astronomiskajam tornim paša izgatavotu teleskopu (*spoguļa diametrs 22 cm, fokusa attālums 150 cm*).

Abu teleskopu darba gados Astronomisko torni apmeklēja tūkstošiem interesentu, kas vēroja zvaigžņoto debesi, komētu parādīšanos, Saules un Mēness aptumsumus.

Ilgonis Vilks un astronomijas amatieri ar Kārkliņa teleskopu novēro Merkura pāriešanu Saules diskam. Foto: Toms Grīnbergs

Vecais Heides teleskops kļuva par muzeja eksponātu un kopā ar montējumu nonāca universitātes muzeja astronomijas ekspozīcijā.

Teleskops Micar Astronomiskajā tornī, 1986. gads.
Foto: Ilgonis Vilks

